

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI
PS-II.431.1.7.2020

Pani Dorota Banaszewska
Kierownik Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Sorkwitech
ul. Olsztyńska 16 a
11-731 Sorkwity

Stosownie do art. 47 ustawy z dnia 15 lipca 2011 roku o kontroli w administracji rządowej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 224), zwanej dalej „ustawą o kontroli w administracji rządowej”, przekazuję Pani wystąpienie pokontrolne.

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrolę przeprowadzono w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sorkwitech,
- REGON: 510751007, - NIP: 742-18-44-495, mieszczącym się w
Sorkwitech, przy ul. Olsztyńskiej 16a, 11-731 Sorkwity.

W okresie objętym kontrolą, tj. od 1 listopada 2018 r. do 31 października 2019 r. oraz w czasie jej prowadzenia stanowisko Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sorkwitech pełniła pani Dorota Banaszewska, która wyżej wymienioną jednostką kieruje od dnia 11 czerwca 2009 r.

Kontrolę przeprowadził zespół kontrolny w składzie:

Aneta Łapińska – inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie – Oddział Zabezpieczenia Społecznego, jako przewodnicząca zespołu kontrolnego:

- legitymacja służbowa nr 28/2019 wydana przez Dyrektora Generalnego Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie,
- imienne upoważnienie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego nr FK IV.0030.382.2020 z dnia 27 listopada 2020 roku do przeprowadzenia kontroli problemowej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Korszach.

Hanna Matysiak – inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie – Oddział Zabezpieczenia Społecznego, jako członek zespołu kontrolnego:

- legitymacja służbowa nr 93/2018 wydana przez Dyrektora Generalnego Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie,
- imienne upoważnienie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego nr FK-IV.0030.381.2020 z dnia 27 listopada 2020 roku do przeprowadzenia kontroli problemowej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sorkwicach.

Kontrola problemowa w trybie zdalnym, tj. bez osobistej obecności kontrolerów, z wykorzystaniem narzędzi informatycznych do zgromadzenia materiału dowodowego, została przeprowadzona w dniach 7 grudnia 2020 r. – 13 stycznia 2021 r.

Kierownik jednostki dokonała wpisu kontroli pod pozycją 3/2020 w książce kontroli prowadzonej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sorkwicach.

Rozpoczęcie kontroli nastąpiło podczas wideokonferencji, w trakcie której okazano legitymacje służbowe kontrolerów, poinformowano o zasadach kontroli w trybie zdalnym, wymaganych dokumentach do kontroli oraz formach i terminie ich przekazywania.

Upoważnienia kontrolerów do przeprowadzenia kontroli zostały przekazane jednostce za pośrednictwem platformy e-PUAP w dniu rozpoczęcia kontroli.

Akta kontroli stanowią załączniki, przekazywane przez jednostkę kontrolowaną w koszulce PS-II.431.1.7.2020.

W kontrolowanym okresie nie było kontroli prowadzonych przez inne organy w powyższym zakresie.

Zakres kontroli:

- przedmiot kontroli:

ocena realizacji przez samorząd terytorialny zadań zleconych z zakresu administracji rządowej wynikających z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, w tym warunki nabywania prawa, zasady ustalania, przyznawania i wypłacania zasiłków rodzinnych z dodatkami oraz świadczenia rodzicielskiego.

- okres objęty kontrolą: okres świadczeniowy 2018/2019, tj. od 1 listopada 2018 r. do 31 października 2019 r.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 2 pkt 1 oraz art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 224) oraz art 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1464) w związku z art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 111).

Na podstawie ustaleń kontroli działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sorkwicach w zakresie objętym kontrolą oceniono p o z y t y w n i e.

Ustalenia ogólne kontroli:

Gmina Sorkwity jest gminą wiejską. „Raport o stanie Gminy Sorkwity za 2019 rok” (<http://bip.gminasorkwity.pl>) podaje, że politykę społeczną gminy realizuje głównie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sorkwicach.

Z pisemnych informacji Kierownika GOPS w Sorkwicach dotyczących wykonywania, przez Ośrodek, zadań zleconych przez administrację rządową, zawartych w ustawie o świadczeniach rodzinnych wynika, że:

w 2018 r.

- gminę zamieszkiwało 4 581 mieszkańców,
- do świadczeń rodzinnych uprawnionych było 389 osób,

w 2019 r.

- gminę zamieszkiwało 4 568 mieszkańców,
- do świadczeń rodzinnych uprawnionych było 365 osób, Kwoty wydatkowane na kontrolowane świadczenia:

Rok 2018			Rok 2019		
Lp.	Rodzaj świadczenia	Kwota zł	Lp.	Rodzaj świadczenia	Kwota zł
1.	Zasiłek rodzinny z dodatkami	872 333,03	1.	Zasiłek rodzinny z dodatkami	754 246,88
2.	Świadczenie rodzicielskie	145 785,90	2.	Świadczenie rodzicielskie	164 548,60
	Ogółem wypłacono:	1 018 118,93		Ogółem wypłacono:	918 795,48

- Ogółem świadczeń rodzinnych wraz ze składkami społecznymi w 2018 r. wypłacono:

1.862.600,76 zł

- Ogółem świadczeń rodzinnych wraz ze składkami społecznymi w 2019 r. wypłacono:

1.812.574,72 zł

Z uzyskanych, przez zespół kontrolny informacji wynika, że w roku 2019 w stosunku do roku 2018 wydatkowano niższą kwotę na wypłaty świadczeń rodzinnych wraz ze składkami społecznymi o niecałe 3%. Przy czym różnica kwot wydatkowanych na kontrolowane świadczenia w analogicznym okresie wyniosła 9,75%.

I. Podstawy prawne do realizacji zadań objętych kontrolą

W Gminie Sorkwity organem właściwym, zobowiązanym do realizacji zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych jest Wójt Gminy Sorkwity. Prowadzone czynności kontrolne wykazały, że zgodnie z art. 20 ust. 3 wyżej wymienionej ustawy zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sorkwicach w oparciu o uprawnienia wydane w drodze następujących aktów:

- Zarządzenia Nr 33/2009 Wójta Gminy Sorkwity z dnia 3 lipca 2009 r.,
- Zarządzenia Nr 58/2017 Wójta Gminy Sorkwity z dnia 25 sierpnia 2017 r.,
- Zarządzenia Nr 61/2018 Wójta Gminy Sorkwity z dnia 13 lipca 2018 r.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sorkwicach funkcjonuje na mocy Statutu przyjętego Uchwałą Nr XI/65/2011 Rady Gminy Sorkwity z dnia 29 lipca 2011 r. oraz zmian do niniejszego dokumentu wprowadzonych Uchwałą Nr XL/291/2018 z dnia 27 czerwca 2018 r.

Organizację wewnętrzną i zasady funkcjonowania Ośrodka określa Regulamin Organizacyjny jednostki przyjęty Zarządzeniem Nr 3/2019 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sorkwicach z dnia 30 sierpnia 2019 r.

Wyżej wymienione dokumenty zawierają zapisy dotyczące realizacji kontrolowanych zadań. Dodatkowo w paragrafie 1, punkt IV Regulaminu określono zadania pracowników ds. świadczeń.

II. Organizacyjne i techniczne zabezpieczenie realizacji zadań objętych kontrolą.

W związku z tym, że kontrolę prowadzono w trybie zdalnym, techniczne i organizacyjne przygotowanie jednostki do realizacji zadań oceniono na podstawie, stanowiących akta kontroli, wyjaśnień kierownika jednostki.

Uzyskane przez zespół kontrolerów, pisemne informacje w powyższym zakresie świadczą, że GOPS w Sorkwicach, zgodnie z art. 20 ust. 4 ustawy o świadczeniach rodzinnych, spełnia warunek, w myśl którego realizacja świadczeń rodzinnych nie powoduje zakłóceń w wykonywaniu zadań z zakresu pomocy społecznej, a także nie niesie zagrożenia naruszania norm zatrudnienia pracowników socjalnych, określonych w przepisach o pomocy społecznej.

Z przekazanej kontrolującym dokumentacji wynika, że Ośrodek podpisał umowę licencyjną na lata 2018-2019 z Sygnity S.A. z siedzibą w Warszawie na korzystanie z oprogramowania do obsługi świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego oraz modułu windykacji, jak również udzielanie niezbędnych konsultacji wg zasad świadczenia usług. Tym samym w kontrolowanym okresie w GOPS w Sorkwicach obowiązywała aktualna wersja oprogramowania użytkowego, zgodnego z wymaganiami określonymi przez ministra właściwego ds. zabezpieczenia społecznego.

W związku z powyższym Kierownik GOPS przedłożyła dokumenty dotyczące m.in. formy regulowania zobowiązań związanych z zakupem oprogramowania użytkowego.

Zespół kontrolny uzyskał pisemną informację, z której wynika, że skargi można składać u Kierownika Ośrodka w godzinach urzędowania GOPS w Sorkwicach.

W okresie objętym kontrolą nie wpłynęła żadna skarga z zakresu oceny realizacji przez samorząd terytorialny zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Wypłata świadczeń następuje przelewem na konta bankowe klientów Ośrodka lub w kasie GOPS. W kontrolowanym okresie 2018/2019 średnie proporcjonalne wartości z podziałem na formę wypłaty były następujące:

- przelewem na wskazane rachunki bankowe w 80%,
- gotówką w 20%.

III. Kadra realizująca zadania objęte kontrolą

Kierownik jednostki w pisemnych wyjaśnieniach poinformowała, że kontrolowane zadania realizuje czterech pracowników merytorycznych, wykonujących swoje zadania na podstawie umowy o pracę w wymiarze pełnego etatu na czas nieokreślony.

Pracownicy posiadali stosowne upoważnienia do wykonywania zadań, wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych, natomiast zapisy dotyczące ich realizacji zostały ujęte w zakresach czynności, które przyjęli do wiadomości i wykonywania poprzez złożenie podpisu.

Kierownik Ośrodka poinformowała także o sposobie finansowania pracowników.

Ustalono, że wynagrodzenia w kontrolowanym okresie finansowano:

- w zakresie świadczeń rodzinnych w 70% z dotacji przekazanej przez Wojewodę Warmińsko – Mazurskiego, w 30% ze środków własnych,
- w zakresie świadczeń rodzicielskich w 100% z dotacji przekazanej przez Wojewodę Warmińsko – Mazurskiego.

W latach 2018-2019 pracownicy merytoryczni ds. świadczeń rodzinnych, zgodnie z załączonymi certyfikatami, uczestniczyli w szkoleniach ściśle związanych z podwyższaniem stanu wiedzy i umiejętności niezbędnych na zajmowanym stanowisku, tj.:

- „Świadczenia rodzinne – aktualne problemy”,
- „Najnowsze zmiany w ustawie o pomocy społecznej, ustawie o świadczeniach rodzinnych oraz o pomocy osobom uprawnionym do alimentów”.

IV. Analiza prowadzonych postępowań administracyjnych:

Założenia wynikające z programu kontroli

W programie kontroli określono, że analizie poddanych będzie **25** postępowań administracyjnych związanych z realizacją kontrolowanych zadań. Ilość postępowań przewidzianych do kontroli ustalono w takiej wysokości, aby mierniki były reprezentatywne dla próby badawczej. Założono, że kontroli poddanych zostanie:

- **15** postępowań administracyjnych dotyczących przyznania zasiłku rodzinnego z dodatkami, w tym:
 - a) dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,
 - b) dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,
 - c) dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,
 - d) dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania,
 - e) dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,
 - f) dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,
 - g) dodatek z tytułu urodzenia dziecka
- **5** postępowań administracyjnych dotyczących przyznania świadczenia rodzicielskiego,
- **4** postępowania administracyjne w zakresie odmowy świadczeń,
- **1** postępowanie administracyjne w zakresie nienależnie pobranych świadczeń.

Ilość spraw przewidzianych do kontroli ustalono w takiej wysokości, aby mierniki były reprezentatywne dla próby badawczej. W sytuacji wszczęcia i zakończenia w okresie objętym kontrolą, przez jednostkę kontrolowaną mniejszej ilości spraw z poszczególnych zakresów, ilość spraw poddanych kontroli zostanie uzupełniona z pozostałych zakresów do wskazanej powyżej liczby ogólnej.

Ustalenia wynikające z analizy kontrolowanej dokumentacji GOPS w Sorkwicach

Ustalono, że w kontrolowanym obszarze Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sorkwicach przyjął **260** wniosków, w tym:

- **246** wniosków związanych z ustalaniem uprawnień do zasiłku rodzinnego z dodatkami,
- **14** wniosków związanych z ustalaniem uprawnień do świadczenia rodzicielskiego.

W związku z przyjęciem powyższych wniosków wszczęto postępowania administracyjne, które zakończyły się wydaniem **260** decyzji, w tym **18** odmawiających prawa do zasiłku rodzinnego z dodatkami.

W kontrolowanym okresie prowadzono też postępowania administracyjne w zakresie nienależnie pobranych świadczeń. Sprawy w niniejszym obszarze odnosiły się do pierwotnie przyznanego prawa do zasiłków rodzinnych z dodatkami.

Wśród powodów nienależnie pobranych świadczeń wymieniono brak zgłoszenia przez stronę zmiany sytuacji rodziny w takich przypadkach, jak m.in.:

- uzyskanie dochodu, a w konsekwencji przekroczenie kryterium dochodowego,
- zakończenie nauki dziecka w szkole po uzyskaniu pełnoletności, - podjęcie pracy po zakończeniu urlopu wychowawczego.

Nie podjęto decyzji o umorzeniu nienależnie pobranych świadczeń. W jednej sprawie, na wniosek strony, Ośrodek rozłożył na raty nienależnie pobrane świadczenia. Potrąceń dokonano z bieżąco wypłacanych świadczeń.

W okresie poddanym kontroli nie pozostawiono żadnego wniosku bez rozpatrzenia.

Łącznie zespół kontrolny poddał weryfikacji **25 losowo wybranych spraw**, w których Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sorkwicach wydała decyzje: przyznające, zmieniające, odmowne, a także dotyczące ustalenia wysokości nienależnie pobranych świadczeń oraz żądania ich zwrotu.

Akta spraw sprawdzono pod kątem prawidłowości i terminowości prowadzonych postępowań administracyjnych.

Weryfikacja losowo wybranych akt:

- **15** postępowań administracyjnych, zakończonych wydaniem decyzji przyznających prawo do zasiłku rodzinnego wraz z następującymi dodatkami:
 - a) dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego - przyznany w 3 sprawach,
 - b) dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego – przyznany w 13 sprawach,
 - c) dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego - przyznany w 3 sprawach,
 - d) dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania - przyznany w 8 sprawach, w tym w 2 w związku z zamieszkiwaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły, a w pozostałych w związku z dojazdem z miejsca zamieszkania do miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły,
 - e) dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka - przyznany w 2 sprawach,
 - f) dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej - przyznany w 7 sprawach,
 - g) dodatek z tytułu urodzenia dziecka – przyznany w 2 sprawach

W powyższych sprawach w jednym przypadku Ośrodek uchylił decyzję na wniosek strony w związku z przekroczeniem kryterium dochodowego, spowodowanym uzyskaniem dochodu przez członka rodziny.

W dwóch przypadkach wydano decyzje zmieniające na skutek zmian sytuacji rodzinnej świadczeniobiorców.

- 5 postępowań administracyjnych zakończonych wydaniem decyzji przyznających prawo do świadczenia rodzicielskiego

Skontrolowane sprawy zakończyły się wydaniem decyzji przyznających świadczenie rodzicielskie zgodnie z ustawowymi zapisami, tj. na okres do 52 tygodni.

- 4 postępowania administracyjne w zakresie odmowy świadczeń,

Wszystkie skontrolowane świadczenia w powyższym zakresie zakończyły się wydaniem decyzji odmownych w związku z przekroczeniem kryterium dochodowego.

- 1 postępowanie administracyjne w zakresie nienależnie pobranych świadczeń

Analiza przedstawionej kontrolerom dokumentacji wykazała, że strona pobrała świadczenia rodzinne, mimo zaistnienia okoliczności powodujących zmniejszenie wysokości przysługujących świadczeń rodzinnych w związku z zaprzestaniem nauki w szkole przez osobę pełnoletnią.

V. Stwierdzone uchybienia

W związku z kontrolą stwierdzono następujące uchybienia:

nie mające wpływu na kontrolowaną działalność

1. W jednym przypadku, *decyzja znak: GOPS.4705.12.2019*, co stanowiło 5 % wszystkich skontrolowanych spraw, w analizowanej dokumentacji odnotowano brak zaświadczenia o prawie do zasiłku macierzyńskiego, które wymieniła strona postępowania w oświadczeniu znajdującym się na ostatniej stronie wniosku o ustalenie prawa do świadczenia rodzicielskiego.

skutek ustalonego uchybienia

Powyższe uchybienie powoduje braki formalne w złożonym wniosku, mające wpływ na warunki nabywania prawa do wnioskowanego świadczenia.

2. W jednym postępowaniu administracyjnym, co stanowiło 5 % wszystkich skontrolowanych spraw, w związku z ubieganiem się o zasiłek rodzinny wraz z dodatkiem z tytułu urodzenia dziecka Ośrodek, zgodnie z prawidłowo zaznaczonym we wniosku rodzajem dodatku, powinien wstrzymać się z wydaniem decyzji: *GOPS.4700.40.2018.02.19.Z1* przyznającej jedynie zasiłek rodzinny (*bez dodatku*) do dnia dostarczenia, przez stronę kompletu dokumentów. Ośrodek natomiast należy dodatek, po odebraniu brakującego zaświadczenia przyznał stronie kolejną decyzją: *GOPS.4700.40.2018.03.19.Z2*, w której jednocześnie, w związku ze zmianami w sytuacji rodziny, uchylał prawo do zasiłku rodzinnego.

skutek ustalonego uchybienia

Uchybienie nie miało negatywnego skutku dla budżetu państwa, jednocześnie brakowało należytej staranności w stosowaniu przepisów prawa, wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz Kodeksu postępowania administracyjnego w prowadzonym postępowaniu.

Za powstanie stwierdzonych powyżej uchybień, osobą odpowiedzialną jest Kierownik GOPS w Sorkwicach.

Przyczyną powstania uchybień był niedostateczny nadzór Kierownika GOPS w Sorkwicach nad realizacją bieżących zadań z zakresu ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Do ustaleń kontroli nie zostały wniesione zastrzeżenia.

W związku ze stwierdzonymi uchybienia w kontrolowanym zakresie, zaleca się:

1. W każdym przypadku do składanych wniosków gromadzić niezbędne, określone przepisami prawa dokumenty mające wpływ na ustalenie prawa do świadczeń.
2. Stosować wszelkie reguły zachowania należytej staranności w prowadzeniu postępowań administracyjnych, w szczególności wynikających ze stosowania przepisów ustawy o świadczeniach rodzinnych i Kodeksu postępowania administracyjnego.

Proszę Panią Kierownik o podjęcie działań mających na celu usunięcie stwierdzonych uchybień oraz o poinformowanie Wojewody Warmińsko-Mazurskiego, w terminie 14 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia, o sposobie wykorzystania uwag i wniosków oraz wykonania zaleceń pokontrolnych, a także o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia działań.

Jednocześnie informuję, że stosownie do art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej, od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

**WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI**
Artur Chojecki